

Wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym

Od 2015 r. państwa członkowskie muszą przyjmować większość orzeczeń w sprawach cywilnych z innych krajów UE bez dokonywania przeglądu ich zawartości (zniesienie procedury *exequatur*). Pojawiły się w związku z tym obawy dotyczące konieczności zadbania o to, by postępowanie cywilne w poszczególnych państwach UE było zgodne ze wspólnymi minimalnymi normami. W lipcu Parlament Europejski ma głosować nad sprawozdaniem, w którym wzywa się Komisję do przedłożenia wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie tego rodzaju norm, co mogłoby stanowić pierwszy krok ku europejskiemu kodeksowi postępowania cywilnego.

Kontekst

Kompetencje Unii do stanowienia przepisów w zakresie [postępowania cywilnego](#) po raz pierwszy pojawiły się w traktacie z Maastricht, a następnie zostały wzmocnione w traktacie z Amsterdamu. W tym ostatnim powierzono UE zadanie utworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, obejmującej również sprawy cywilne. Obecna struktura konstytucyjna UE, ustanowiona traktatem lizbońskim, pozwala Unii ułatwić dostęp do wymiaru sprawiedliwości, lecz jedynie w sprawach transgranicznych (art. 81 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)). Obowiązujące prawodawstwo UE w dziedzinie postępowania cywilnego obejmuje [instrumenty fakultatywne](#) (europejskie postępowanie w sprawie [drobnych roszczeń](#)), postępowanie w sprawie europejskiego [nakazu zapłaty](#), europejski nakaz [zabezpieczenia na rachunku bankowym](#), europejski system internetowego rozstrzygania sporów ([ODR](#)), szereg dyrektyw sektorowych (w sprawie [nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk](#) w celu ochrony konsumentów, w sprawie [ADR w sporach konsumenckich](#), w sprawie [egzekwowania praw własności intelektualnej](#) i w sprawie [odszkodowań z tytułu naruszenia prawa konkurencji](#)) oraz trzy akty prawne dotyczące wąsko zdefiniowanych, lecz horyzontalnych aspektów postępowania cywilnego (dyrektywy w sprawie [pomocy prawnej](#) i [mediacji](#) oraz [zalecenie](#) w sprawie zbiorowego dochodzenia roszczeń).

W kierunku wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym

Zniesienie procedury exequatur i swobodny przepływ orzeczeń

Zniesienie od stycznia 2015 r. na mocy [rozporządzenia Bruksela Ia](#) procedury [exequatur](#) w przypadku większości orzeczeń w sprawach cywilnych oznacza, że UE staje się przestrzenią o „[swobodnym przepływie orzeczeń sądowych](#)”. Organy sądowe państw członkowskich mają od tej pory przyjmować orzeczenia wydane w innych państwach członkowskich bez sprawdzania, czy są one uczciwe i sprawiedliwe. Pojawiła się z związku z tym kwestia wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym, na których można by budować [wzajemne zaufanie](#) między organami sądowymi w UE.

Inicjatywy naukowe i Biuro Analiz Parlamentu Europejskiego

Od maja 2014 r. Europejski Instytut Prawa przygotowuje [europejskie przepisy o postępowaniu cywilnym](#). Instytut ten działa w ścisłej współpracy z Komisją Prawną (JURI) Parlamentu Europejskiego.

Kwestia wspólnych minimalnych norm w europejskim postępowaniu cywilnym została poruszona w [analizie](#) opracowanej w 2015 r. przez Dyрекcję EPRS ds. Analiz dla Posłów, była tematem [warsztatów](#) komisji JURI w czerwcu 2016 r. i została omówiona w [analizie](#) przygotowanej dla komisji JURI przez Departament Tematyczny C. Ponadto w czerwcu 2016 r. Dział EPRS ds. Europejskiej Wartości Dodanej przedstawił [badanie](#) dotyczące tego zagadnienia.



Stanowisko Parlamentu Europejskiego

W dniu 30 maja 2017 r. komisja JURI przyjęła swoje [sprawozdanie](#), w którym zwraca się do Komisji o przedłożenie – na podstawie art. 81 ust. 2 TFUE (współpraca sądowa w sprawach cywilnych) – wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym w UE. Sprawozdanie zawiera kompletny tekst projektu dyrektywy. Jego rozdział II, obejmujący postanowienia merytoryczne, dzieli się na cztery sekcje dotyczące: skutecznych wyników postępowania cywilnego, skuteczności proceduralnej, dostępu do sądu i wymiaru sprawiedliwości oraz rzetelności postępowania. Projekt tekstu zawiera zarówno zasady ogólne (takie jak skuteczność, rzetelność, ekonomia procesowa, kontryktoryjność), jak i bardziej szczegółowe postanowienia dotyczące np. organizacji rozpraw, powoływania biegłych sądowych, środków tymczasowych i zabezpieczających, obowiązku uzasadniania przez sąd swoich decyzji, prawa do adwokata, prawa do pomocy prawnej, proporcjonalności opłat i doręczania dokumentów.

Sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych: 2015/2084(INL) . Komisja przedmiotowo właściwa: JURI; Sprawozdawca: Emil Radev (PPE, Bułgaria).
